

Olaszos ház székelveknél

OLÁH ISTVÁN

A ház az Orbán Balázs utcában áll legalább százharminc, az is lehet, száznegyven éve. Akkor épülhetett, amikor még a városnak egyetlen főutcája volt, igaz, a Kossuth is akkortájt épült, de ez Vásárhely felé nyílt! Akkoriban a férfi ak még császárszakállt nővesztettek, mellényzsebükből ezüst óralánc fogta át pocakjukat, amit a Barkóczy-vendéglőben elfogyasztott sörök növeltek, a polgáraszonyok puffos ujjú, bokáig érő ruhában járkálgattak a főtérig s vissza. A ház, aminek az utcai része olyan hosszú, hogy két számot is kapott, véssesen leromlott. Annyit azért még látni, hogy tehetős és jó ízlésű ember építtette, akinek még az arcát is ismerem, mintha egy 19. század végi albumot forgatnék. A kapu fölött ugyanis két medál van, csodával sem eléggé magyarázhatóan átvészelték az idők viszontagságait.

A bal oldaliban a császárszakállas férfit látni fiúunokájával, a másikban pedig feleségét a „család szeme fényével”, a kislánnyal. Legalább annyira érdekelt a ház, mint a család története, de sajnos sehol nem említik, ha mégis, hát nincs szerencsém... A város, a hely történései a városházát, a városszéli kápolnát, a templomokat leltározzák, ez legjobb tudomásom szerint kimaradt a lajstromból, bár még elnagyolt

részleteket sem tudni. Ha fantomképet rajzolok a meglévő mellé, akkor úgy, hogy az illető kereskedő, akkoriban az volt a trendi, városi tisztviselő is volt elég, de nekik nem telt egy ilyen szép és kiterjedt épületre a főutcán. Kinyomozom, ki én! De mindmáig nem tudtam. Most, hogy az ablakok üresen, függöny nélkül bámulnak a semmibe, néhány hétig tárva-nyitva voltak, hogy szellőzzenek, meg se lehet

kérdezni a nem tudom, hányadik lakógenerációtól, hallottak-e valamit arról a múltból, amit ők maguk sem élhettek meg, s aminek mégis bizonyossága ez a ház. Amikor még a nagyszülők, unokák arcát nem festette barnásra a csatornában rozsdásodó esővíz. Nem tudnák, nem is érdekelné őket. A „betonblokkok” hajnalán megürült polgárházakat ínségtanyává züllesztették az új lakók, akik ha megszorultak, még

a padlót is eltűztették. Kié lehetett? A kovácsoltvas kapudíszén e pillanatban fölfedezek egy monogramot. Egy cirkalmas F I-t. Fábián? Farkas? Ferenczy? Fazakas? Annyit még kiderítettem, hogy a legelső a jó, és a város egyik ismert Fábiánjától megtudtam, az az ág egy töről való egy kolozsvári könyvillusztrátor és grafi kus asszonysággal. Jól van, ha arra járok... Csak épp azóta se jártam Kolozsváron. Azok az öregek, azok a gyermekek! Az a mozdulat, ahogyan az unokák megülnek a nagyszülők vállán! Egy más társadalom, egy teljesen más világ- és szokásrend szerint, amit mi már nem ismerünk, mert nem akarjuk ismerni. A család akkor még lehetett az, ami most s ezentúl már soha. Rosszkedvű vagyok: csupa maradi, hüllyeségyszámba menő elv. Nemzedékek, fajok, vallások öldöklő harca lett a világ. Miért szeretem mégis annyira ezt a házat, hogy mindig elszorul a torkom, ahányszor csak arra járok?

Mire a kamra megtelik

P. BUZOGÁNY ÁRPÁD

Annyi szilvaíz lesz idén, hogy még az ég is laskázik tőle, mondta Gyuri, és az út szélén kikerült egy száradó tehénpalacsintát. Az nem baj, sokáig eltart, csúszott ki Mihály száján. Ekkor érezte meg a készülő szilvalekvár illatát. Megállt, és jól teleszívta a tüdejét levegővel. Egy udvar mélyéről lusta szél libbentette fel a füstöt, egészen a háztetőig, elhozta a kapu felé is. Közben a lekvárilat is eljutott hozzájuk. Szótlanul mentek tovább, amíg ki nem fordultak a negyedbe vezető utcába. A sarkon kezét fogtak, és elbúcsúztak.

Az jutott eszembe, mondta az asszony, hogy holnap péntek, kellene zakuszkának valót venni, délutánra annyit meg lehet pucolni a zöldségből, hogy odategyük. Jó, hagyta rá Gyuri, de egyszerre csak annyit, ami egy nap meglesz. Nem akarok én éjfélkor is zakuszkázni. Na mi van, emelte fel hangját az asszony, hát úgysem tudsz aludni... Jóízűen kacagott Gyurin. De holnap hátha tudok, nem minden nap egyforma. Azzal kiment a teraszra, és rágyújtott. Mire bement, az asszony már aludt. Jövő héten vajon majd mi lesz, töprengett Gyuri. Tettek el baracklekvárt, paradicsomlevet, ringlőszilvát, körtét és szilvát, főztek már szilvalekvárt is valamennyit, otthon falun, a szüleinél, mert máshol nem is lenne hol. Ráment a hétvége, de a szilvaízfőzésnek mindig jó hangulata

a tűz. Mindenfélét beszélgettek ott az asszonyok, ő pedig szerette őket hallgatni. Olyasmikről esett szó, amikről máskor soha nem beszéltek a családban. Bálok, árvizek, pénzbeváltás, milliós világ... Mintha egy teljesen más világban élt volna a nagyanyja nemzedéke.

A szilvát addig kell főzni, amíg már nem szotyog le a kavaróról, tanulna meg akkor. Most ezt ő mondja másnak... Hogy eltelt az idő! Nem csupán évek, hanem évtizedek suhantak el. Mintha most is látna magát egy csutakon ülve, az üst közelében. Nem volt jó egészen közel ülni, mert a szél a füstöt folyton kavarta valamerre, az ő udvarukon felülről, az utca végétől fújt a szél, az úttal és a patakkal párhuzamosan, a völgyön lefelé.

Amikor már merték ki az üstből a sűrű szilvaízt, jóval éjfél után járt az idő, de őt nem lehetett elküldeni lefeküdni. A végén az üst oldaláról le lehetett kaparni a megkeményedett, ráégett lekvárt... Micsoda jó íze van annak! Másnap, amikor már kihűlt, nagyobb edényekbe merték, egy piros bödönbe a nagyját. Másik esztendőre úgy megkeményedett a teteje, hogy késsel kellett vágni! A nagyanyja tanította, hogy azt a kemény lekvárt tejjel jó összekeverni. Friss kenyérre kenték, a nagyanyja örölt diót szórt rá.

Úgy megkívánta, hogy aludni sem tudott már. Amikor hajnalban munkába ment, egy újság szélére ráírta az asszonynak: a zakuszka után jó lenne még egy üst szilvaízt főzni. Felkiáltójelet is tett utána, hogy az asszony vegye egészen komolyan.

” Olyasmikről esett szó, amikről máskor soha nem beszéltek a családban. Bálok, árvizek, pénzbeváltás, milliós világ.

Este, ahogy lefeküdt, egy szűnyog muzsikált Gyuri fülébe. Csapkodta magán a sötétben, amíg az asszony meg nem kérdezte, hát nem alszol? Alszik a bánat! Hát lehet ilyenkor? Miért? Már éjfél felé jár. Fel kellett kelnie, hogy megkeresse a szűnyogot. Végigvizsgálta a falakat, becsukta az ablakot is. A szűnyog ellett valahová, elrejtőzött.

van. Gyermeckorában a nagyanyja és a szomszédasszony együtt főzték, és ő, ahogy az iskolából hazaért, állt is oda segíteni. Ő hasogatta a fát. Mosták és válogatták a szilvát, aztán magolták. Azt nem kedvelte, a hideg vízből szedni ki a szilvát, könyékig fel kell tüркölőzni... Aztán kuporogtak az üst mellett, mert valakinek állandóan kavargatnia kellett, nehogy odakapja

Huszonhat torta

MOLNÁR MELINDA

Hívtak Budapestre, a Dévai Szent Ferenc Alapítvány születésnapi ünnepségére, de nem tudtam elutazni. Nem szomorkodtam miatta, ám az arénában készült felvételeket nézve többször bepárásodott a szemem. Miért hatódtam meg ennyire, gondoltam, hiszen közel negyedszázada része életemnek Csaba testvérék alapítványi tevékenysége. Aztán bevillant az emlék, amely örökre elkötelezettirányukban.

Bő húsz éve láttam egy életlen, fekete-fehér fotót, és elolvastam a hozzá tartozó írást. A dévai kolostortemplomban tartott keddi misék után az ottani magyar hívek annyi kenyeret vittek a Szent Antal-oltárra, amennyi egész hétre elég volt a rendházba befogadott több mint száz gyermeknek. Egyszeriben vágyat éreztem rá, hogy én is hozzáadjak valamit a „dévai kenyérszaporításhoz”.

Minden lehetetlensége ellenére a tortakészítést választottam. Egyetlen gyümölcstorta-formámban itthon megsütöttem annyi piskótát, amennyit elegendőnek gondoltam a százötvenhat gyermeknek és nevelőiknek. Becsomagoltam egy utazótáskába a huszonhat tortaalapot, ugyanannyi csomag pudingot, illetve zselét, és kétszeri éjszakai vonatváltás után egy őszi hajnalon megérkeztem a dévai vasútállomásra. Közel volt a szerzetesi épület, így még láthattam a kicsik óvodába, iskolába indulását. Kissé elbizonytala-

nodtam, vajon jut-e a készítményemből mindenkinek, hiszen a konyhán úgy határoztak, hogy ha aznap a menüben torta szerepel, csak levest főznek.

A közeli piacon vettem fél zsák nagyszemű szőlőt, az élelmiszerboltban tucatnyi zacskós tejet. Nem kellett nagyon sietnem a torták összeállításával, mert a tanintézetekből déltől késő délutánig szerre érkeztek a különböző korúak. Kavargattam a pudingadagokat, szemelgettem a fűrtöket, és drukoltam, hogy idejében kössön meg a zseléborítás. Az első gyermekcsoport imája és étvágya nemcsak ösztökölt, de szárnyakat is adott.

Ahogy fogytak a tortaszeletek, úgy hatódtam meg egyre jobban. Sem azelőtt, sem azután nem imádkoztak értem sehol annyira szívből, egy lélekkel, mint ott a gyermekek...

Senkit nem ismertem, de olyan érzésem volt, mintha világéletemben együtt süteményezettünk volna. Pedig bevallották, hogy jó pár gyermek akkor kóstolt életében először gyümölcstortát.

A leckeírás után még maradt időnk játszani is. Búcsúzóul odaszaladt egy kisfiú, átkarolta a lábamat és szótlanul átadott egy élelmiszeres címkét, amelynek hátlapjára saját kezűleg írt jókívánságot.

Ő azóta bizonyára felnőtt. Örömmel gyermekkézírásos üzenetét. Ha ritkán gyümölcstortát készítek, látni vélem a dévai kolostor ebédlőjének viaszosvászon terítőjén sorakozó sütis tányérok fölötti gyermekmosolyokat. Az arénabeli énekek visszaröptettek az egykori dévai imaburokba.